

Doorlaatmiddel Zandkreekdam voltooid

Het kan weer: pootje baden in het Veerse Meer

tekst Annelies de Back
fotografie Foppe Kooistra

Wie deze zomer richting Zeeland trekt, moet zeker het Veerse Meer niet overslaan. Dankzij de samenwerking tussen onder andere de Directie Zeeland van Rijkswaterstaat en de Bouwdienst, is er sinds eind mei continue verversing van het water in deze recreatieplas. Een doorlaatmiddel in de Zandkreekdam zorgt ervoor dat er wateruitwisseling met de Oosterschelde plaatsvindt, waardoor er minder kans is op stankoverlast en een slechte waterkwaliteit.

Dankzij het doorlaatmiddel stroomt nu gemiddeld 40.000 liter water per seconde vanaf de Oosterschelde naar het Veerse Meer en vice versa. Pootje baden, varen, zwemmen... Het kan weer met een gerust hart gedaan worden in het vlakbij Goes gelegen Zeeuwse water.

Het project doorlaatmiddel Zandkreekdam is met recht een traject van lange adem. Eind jaren tachtig bleek al uit onderzoek dat de waterkwaliteit van het Veerse Meer te wensen overliet. Een nadere studie wees uit dat deze situatie kon worden opgeheven met een doorlaatmiddel. In 1995 kwam het verzoek van de directie Zeeland aan de Bouwdienst om mee te werken aan een oplossing. Nadat was begonnen met het ontwerp werd het project stopgezet. Het gereserveerde geld was, als gevolg van enkele natte jaren, nodig voor de aanleg van een groot gemaal elders in Nederland. Het geld voor het doorlaatmiddel kwam pas in 1999 beschikbaar. Met het project is een bedrag van meer dan twintig miljoen euro gemoeid. Omdat de financiële middelen aanzienlijk minder waren dan eerder voorzien, moesten er nieuwe ontwerpen worden gemaakt. Begin 2002 startte aannemingscombinatie Zandkreekdam met de bouw.

Oorzaken

Bioloog Eugène Daemen van Rijkswaterstaat Zeeland noemt het een logische keuze dat de directie uitkwam bij de Bouwdienst voor

Veere is een toeristische trekpleister. Vies water in het Veerse Meer vormt een bedreiging voor deze belangrijke inkomstenbron.

40.000 liter water per seconde vanaf de Oosterschelde naar het Veerse Meer en vice versa

de uitvoering van dit project. "De medewerkers daar hebben de expertise op dit gebied." Als beleidsmedewerker Integraal waterbeheer houdt hij zich voornamelijk bezig met de waterkwaliteit en de ecologische gevolgen daarvan voor de omgeving. "Er zijn twee belangrijke oorzaken voor de slechte kwaliteit van het water in het Veerse Meer", noemt hij. "In de eerste plaats is er veel afwatering vanuit de polder in de plas. Dit water is rijk aan voedings- en meststoffen, waardoor veel algengroei ontstaat. Dit leidt vervolgens weer tot zuurstofloosheid in de diepere delen van het meer doordat de afbraak van de afgestorven algen veel zuurstof vraagt. Een ander punt is het waterpeil dat, met het oog op de polderafwatering, vanaf oktober tot april zeventig centimeter lager is dan de reguliere stand (NAP, red.) in de overige maanden. Door dit lagere peil gaat in het najaar onder andere de zeesla rotten en dit leidt tot stankoverlast."

Betonnen kokers

In samenspraak met de Bouwdienst is gekozen voor de bouw van een doorlaatmiddel in de Zandkreekdam. Hiermee kan het water tussen het Veerse Meer en de Oosterschelde worden uitgewisseld. Uitvoeringsleider Roy van de Voort van Rijkswaterstaat Zeeland:

Roy van de Voort (midden): "Als regionale directie hebben wij veel opgestoken van Externe Kwaliteitsborging."

Eugène Daemen (links): "Dankzij de betere waterkwaliteit zal de biologische rijkdom in het Veerse Meer toenemen."

Rens Pundke (rechts): "Als Bouwdienst hebben wij dankbaar gebruik gemaakt van de jarenlange ervaring die de regio heeft over bepaalde zaken in dit gebied."

"Het doorlaatmiddel bestaat uit twee betonnen kokers van elk 82,5 meter lang en 5,5 meter breed, die met schuiven afsluitbaar zijn. Deze kokers zijn 'in den droge' gebouwd in een speciaal daarvoor geconstrueerde bouwput, naast de plek waar het doorlaatmiddel moest komen. Om dit te realiseren, moest heel wat voorwerk worden gedaan. Zo heeft de aannemingscombinatie Zandkreekdam twee uit dit Deltawerk afkomstige caissons uit 1960 op moeten ruimen om een bouwput te creëren. Vanwege de >

De 'buitenbekleding' van het nieuwe bedieningsgebouw/installatiehuis.

belangrijke verkeersfunctie van de Zandkreekdijk zijn over die bouwput twee noodbruggen aangelegd." Aan beide kanten van de kokers zijn in- en uitstroombouwconstructies geplaatst. "Bij het Veerse Meer is ook een installatiehuis gebouwd met alle elektrotechnische voorzieningen. In principe zijn de kokers altijd open. Alleen als het vanwege de waterstand nodig is, worden de schuiven automatisch gesloten", aldus Van de Voort. De betonnen kokers liggen verscholen in het zand en de klei. De wanden van de in- en uitlaat en het bedieningshuis zijn de enige zichtbare elementen van het doorlaatmiddel. Bij het ontwerp is rekening gehouden met een eventuele toekomstige verdubbeling van het aantal rijstroken op de provinciale weg. "In dat geval hoeft de installatie niet te worden aangepast", licht Daemen toe.

Hoge verwachtingen

Eind mei is het project, bijna vijftien jaar na de eerste studies, opgeleverd. Uiteraard moet in de praktijk nog blijken of de waterkwaliteit daadwerkelijk zo veel zal verbeteren als de studies hebben uitgewezen. Daemen heeft hoge verwachtingen. "Het zoutpromillage van het Veerse Meer zal stijgen en vrij constant zijn, waardoor het soortenrijkdom in het meer zal toenemen. De wateruitwisseling zal leiden tot een minimaal getij van 10 tot 15 centimeter in het Veerse Meer. Overigens blijft het wisselende zomer- en winterpeil voorlopig bestaan. Een eventuele verhoging van het winterpeil naar NAP vergt namelijk een aanpassing van de bestaande capaciteit van een aantal poldergemalen."

De collega's van de directie Zeeland noemen het project een coproductie tussen de regionale directie en de Bouwdienst. "We vormden een goed team. Het gebeurt niet zo heel vaak dat mensen van de regiodirectie en medewerkers van de Bouwdienst op zo'n intensieve manier samenwerken. Op de vraag hoe die samenwerking is ontstaan, antwoordt Van de Voort dat de regio ook een deel van de besteksvoorbereiding heeft gedaan. "Daardoor is onze betrokkenheid bij het werk van de Bouwdienst extra groot".

Ook recreatievaarders zijn gebaat bij een zuivere waterkwaliteit van het Veerse Meer.

Nabij het doorlaatmiddel zijn de geleidedammen nog in aanbouw.

Doorlaatmiddel Zandkreekdijk

Opdrachtgever

Rijkswaterstaat, directie Zeeland

Ontwerp en directievoering

Bouwdienst Rijkswaterstaat in samenwerking met directie Zeeland

Esthetische vormgeving

WTS architecten te Vlissingen

Aanbesteding

Openbare aanbesteding, oktober 2001

Uitvoering

Combinatie Zandkreekdijk, bestaande uit de aannemingsbedrijven N. Kraaijeveld B.V. te Sliedrecht, Van Halteren Infra B.V. te Bunschoten en Herbosch-Kiere N.V. te Kallo (B).

Verhuur bruggen

Janson Bridging B.V. te Aalst

Start bouw

januari 2002

Oplevering

mei 2004

Kosten

Circa 20 miljoen euro (inclusief BTW en met inbegrip van alle voorbereidingskosten, engineering en bijkomende kosten)

Financier

Ministerie van Verkeer en Waterstaat (circa 60 procent) en Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (circa 40 procent)

Samenwerking

Rens Pundke van de Bouwdienst vult aan: "Beide partijen hebben hun eigen specialismen: in de regio ligt de focus meer op voorbereidende grond-, weg- en waterbouwkundige werkzaamheden, terwijl wij als Bouwdienst ons richten op de civiele constructies in staal en beton en op contractbeheersing door externe kwaliteitsborging. We dachten met elkaar mee en als Bouwdienst hebben wij soms dankbaar gebruik gemaakt van de jarenlange ervaring die er in de regio is over bepaalde zaken. Daarnaast is men bij de directie natuurlijk zeer goed op de hoogte van de regionale omstandigheden."

Wat betreft de kwaliteitsborging merken Van de Voort en Daemen op dat de Bouwdienst met EKB behoorlijk voorop loopt binnen Rijkswaterstaat. "Op dat gebied hebben we in dit project ook veel opgestoken. Zo leren we van elkaar." De partners zijn het er met elkaar over eens dat het een succesvolle samenwerking is geweest die heeft bijgedragen aan een prima eindresultaat. Niet alleen het Veerse Meer en de Oosterschelde, maar ook de directie Zeeland en de Bouwdienst zijn dus in dit project op een constructieve manier met elkaar verbonden. "Een verbinding waarmee wij goede ervaringen hebben opgedaan," constateren Daemen, Pundke en Van de Voort. □

Het doorlaatmiddel bestaat uit twee betonnen kokers van elk 82,5 meter lang en 5,5 meter breed. Ze liggen verscholen in het zand en de klei.

